

Врз основа на член 20 од Законот за рамномерен регионален развој на РМ (“Службен весник на РМ” 63/2007), Советот за развој на Пелагонискиот плански регион на седницата одржана на ден 27.02.2014 година усвои

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА
ЗА РАЗВОЈ НА ПЕЛАГОНИСКИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН
2010 – 2015 ГОДИНА ОД СТРАНА НА ЦЕНТАРОТ ЗА РАЗВОЈ
НА ПЕЛАГОНИСКИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН ЗА 2013 ГОДИНА**

**февруари, 2014 година
Битола**

РЕЗИМЕ

Годишниот извештај за реализацијата на Програмата за развој на Пелагонискиот регион заедно со Годишниот извештај за работењето и Годишниот финансиски извештај на Центарот за развој на Пелагонискиот регион (ЦРППР) претставуваат трите законски пропишани документи кои оваа институција треба да ги достави во утврден рок до Советот за развој на Пелагонискиот регион, кој истите ги разгледува и усвојува, а потоа и да ги даде на разгледување на Советите на општините кои го сочинуваат Пелагонискиот регион.

Извештајот за реализацијата на Програмата за развој на Пелагонискиот регион нема своја законски пропишана форма и содржина, па при неговата подготовка тимот на ЦРППР се водеше од принципите на транспарентност, отчетност, видливост и пред се, достапност на информациите поврзани со активностите за реализација на Програмата за развој на Пелагонискиот регион во 2014 година.

Главната цел на овој Извештај е на основачите на ЦРППР, сите вклучени во креирањето и имплементацијата на политиките на регионалниот развој на национално и локално ниво, на засегантите страни, на невладиниот и бизнис секторот и секако на пошироката јавност, да им даде јасен увид во иницијативите и активностите кои ЦРППР ги превзема, а кои се насочени кон подоследна реализација на Програмата за развој на Пелагонија 2010-2015 година.

Во текот на 2013 година, ЦРППР подготви повеќе од 20 проектни апликации чија цел е да ја подобрат состојбата во сите развојни приоритети на Пелагонискиот регион: инфраструктура, економски развој, култура и социјален развој и животна средина. Проектите кои ЦРППР во текот на 2013 ги подготви и/или започна да ги имплементира, а чии основни параметри се дадени во подолу во овој Извештај, се директно поврзани со содржината на Програмата за развој на Пелагонискиот регион, односно целите, приоритетите, мерките и индикаторите предвидени во неа.

Овој највисок регионален стратешки документ, кој е во директна корелација со Националната Стратегија за рамномерен регионален развој на РМ, секогаш е првата појдовна точка на ЦРППР при идентификација и дефинирање на одредена потреба и развој на проектна идеја. Дополнително, во текот на 2013 година, на предлог на Советот за развој на Пелагонискиот регион, беше формирана експертска работна група за идентификација на проектни идеи, и насоките и предлозите на таа работна група само ја потврдија и зацврстија врската помеѓу краткорочните и среднорочните приоритети на регионот со моменталниот локален контекст.

ВОВЕД

Основната рамка за водење на политиката на рамномерен развој во земјата е дефинирана со Законот за рамномерен регионален развој (Службен весник на РМ бр.63/2007) кој ги пропишува планските документи за нејзина реализација. Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион е еден од тие документи и се базира на политиката на регионален развој насочена кон развивање и имплементација на полицентричен модел на развој.

Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион 2010 - 2015 е подготвена врз основа на Правилникот за методологијата за подготовка на планските документи за регионалниот развој во Република Македонија, (Службен весник на РМ бр.102/2009) а притоа се користени расположливите национални документи од областа на регионалниот развој (Стратегијата за регионален развој на Република Македонија, Законот за рамномерен регионален развој, Службен весник на РМ бр.119/2009 и Акциониот план за спроведување 2010-2012 на Стратегијата за регионален развој) односно стратешките развојни документи на општините во состав на регионот.

Соодветно на тоа, Програмата поаѓа од развојните потреби на општините во регионот, истовремено следејќи ги насоките за развој на регионот опишани во Националната Стратегија, како и развојните приоритети во Акциониот план за периодот 2010-2012.

Спроведувањето на оваа програма има за цел да обезбеди:

- намалување на диспаратите во рамките на регионот, како и во однос на останатите плански региони и подигнување на квалитетот на животот на сите граѓани;
- зголемување на конкурентноста на Пелагонискиот плански регион преку надградба на инфраструктурата, оптимално користење и валоризирање на природното богатство, човечкиот капитал и економските особености на регионот;
- зачувување и развивање на посебниот идентитет на Пелагонискиот плански регион, како и негова афирмација и развој;
- развој на подрачјата со специфични потреби и ревитализација на селата;
- поддршка на меѓуопштинската и прекуграничната соработка на единиците на локална самоуправа, како и на регионот преку Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион, во функција на поттикнување на рамномерен регионален развој.

Во согласност со принципите на одржлив развој, Програмата е така замислена и програмирана да поддржи функционирање на локалната демократија заедно со изградба на економија која ќе обезбеди подобар стандард на живеење на граѓаните преку рационално искористување на ресурсите и создавање можност за развој на идните генерации.

При изработката на Програмата за развој на Пелагониски плански регион 2010 – 2015 беше утврдена развојната визија:

Да бидеме регион со брендирана автентичност, со висок квалитет на живеење, перспективна иднина за нашите жители, економски раст и одржлив развој по европски критериуми.

Врз основа на SWOT анализата и утврдената визија, остварувањето на среднорочните цели на развојот и зацртаната крајна цел (визијата), преку спроведување на конкретни приоритети – регионот да биде добро инфраструктурно развиен и поврзан, со обезбедени услови за економски развој, социјална кохезија и заштита на животната средина, ќе резултира со подобар квалитет на живеење на граѓаните, како што е прикажано во Табела 1.

Табела 1

Среднорочни цели	Приоритети
1. Подобра меѓусебна и меѓународна поврзаност на општините во регионот преку планирање и изградба на современа инфраструктура	Подобрување на квалитетот на живеење преку подобрување на комуналната инфраструктура
	Подобрување на комуникацијата, квалитетот на животот и зголемување на економската размена преку надградба на постоечката и изградба на нова транспортна, железничка и аеродромска инфраструктура
	Создавање услови за развој и привлекување на инвеститори преку подготовка на урбанистичко-планска и техничка документација
	Инфраструктурен развој на Подрачјата со специфични развојни потреби
2. Подобрена животна средина преку намалување на загадувањето, отстранување на последиците од него, како и зголемување на	Унапредување на животната средина преку интегрирано управување со загадувањето (почва, воздух, вода)
	Зголемување на енергетската ефикасност преку создавање на (нормативни, административни, финансиски, технички и едукативни) услови за примена на модерни технолошки решенија

енергетската ефикасност	Намалување на трошењето на конвенционалните горива со искористување на обновливите извори на енергија
3. Повисок квалитет на живот и поголема социјална кохезија во регионот, преку континуирано вложување во развојот на човечките ресурси	Иницирање на воспоставување на флексибилен и современ образовен систем, кој ќе произведува кадри согласно барањата на пазарот на труд и специфичните потреби на регионот
	Подигнување на нивото на социјална заштита на целото население, со посебен акцент на родовите прашања и ранливите групи во руралните средини
	Подобрување на здравствените услуги преку модернизација и надградба на постоечките капацитети
	Промовирање на регионалниот идентитет преку заеднички иницијативи за развој на културата и спортот
	Подобрување на квалитетот на човековите ресурси во регионот
4. Поттикнување на локалниот економски развој на Пелагонискиот регион	Јаболко
	Информатичка технологија
	Преработка на храна
	Туризам, спорт и рекреација
	Примарно земјоделско и раноградинарско производство (зеленчук)
	Индустија за пакување, печатење и дизајн
	Развој на малите и средни претпријатија и претприемништвото
	Поддршка на економскиот развој со мерки на ниво на Пелагонискиот регион во целина

ПРОЕКТНО ПОРТФОЛИО НА ЦРППР ЗА 2013 ГОДИНА

ПРОЕКТИ ПОДНЕСЕНИ ВО РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ НА РМ ЗА 2013 ГОДИНА

1. Проект за хортикултурно уредување на црквата "Св. Ѓорѓи" во село Курбиново, општина Ресен

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 3 месеци

Опис: Црквата "Св. Ѓорѓи" од Курбиново претставува споменик на културата заштитен со закон. Благодарение на нејзините културно-историски вредности таа претставува главен атрактивно-мотивациски фактор за привлекување на туристи во преспанскиот дел на Пелагонискиот регион.

Иако црквата претставува регионално но и национално културно богатство нејзината дворна површина не е уредена и засега не придонесува за привлекување на поголем број на туристи.

Цел на проектот: Главната цел на проектот е хортикултурно уредување на просторот пред и околу црквата "Св. Ѓорѓи" во село Курбиново. Подобрениот изглед на оваа туристичка атракција ќе го подобри квалитетот на туристичката понуда во преспанскиот дел на Пелагонија и ќе го зголеми бројот на туристи во текот на целата година. Зголемениот број на туристи ќе генерира зголемени приходи за локалното население и општината Ресен и нивото на квалитетот на живот ќе биде подобро.

Активности на проектот:

1. Распишување на тендерска постапка за хортикултурно уредување на просторот околу манастирот "Св. Ѓорѓи" во Курбиново.
2. Хортикултурно уредување на просторот околу манастирот "Св. Ѓорѓи" во Курбиново.

Постигнати резултати:

1. Атрактивните особини на црквата "Св. Ѓорѓи" во село Курбиново се подобрени.
2. Зголемен е бројот на туристи (домашни и странски) во Пелагонискиот регион.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

2. Адаптација на објект од историско и културно значење во Пелагонискиот регион - Спомен-простор на Петре М. Андреевски

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 4 месеци

Опис: Во руралната средина с. Слоештица, која е родно место на Академик Петре М. Андреевски, не постои објект од ваков или сличен тип. Основниот проблем е непостоење на уреден и опремен посебен простор за да и се овозможи на пошироката јавност и непосредно да се запознае со ликот и делото на Академик Петре М. Андреевски односно неговите ракописи, забелешки, книги, но и местото каде што ја добивал нескротливата инспирација за творење.

Цел на проектот: Проектот има за цел да даде придонес кон развојот на културниот туризам и образовниот процес во Пелагонискиот регион, Зголемената посета на посетители и гости и нивната желба да поминат неколку дена во с.Слоештица налага адаптирање на селски куќи во сместувачки капацитети, нудење на специјалитети од селото, локални производи, да им се покажат природните убавини на „Бигла,, планина, валавиците. Проектот ќе даде придонес во подобрување на животниот стандард на жителите на с. Слоештица.

Активности на проектот:

1. Распишување на тендерска постапка
2. Адаптација на спомен-простор
3. Свечено отварање на адаптиран спомен-простор

Постигнати резултати:

1. Да се подобри туристичката понуда на Пелагонискиот регион
2. Да се валоризираат и промовираат ликот и делото на еден од најголемите македонски дејци, Академик Петре М. Андреевски
3. Да се создадат просторни услови за реализирање на дел од активностите на културниот настан со регионално значење "Славење на Пирејот" која се одржува секоја година на селската слава на Слоештица – празникот "Голема Богородица", во спомен и чест на писателот Академик Петре М. Андреевски;
4. Да се подобрат просторните услови за реализација на образовниот процес на учениците во ПУ "Браќа Миладиновци" во с.Слоештица.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

3. Изградба на регионална мото-крос патека

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: На територијата на Пелагонија не постои професионална мото-крос патека на која можат да се одржуваат мото-крос натпревари од национален и интернационален карактер. На територијата на Пелагонискиот регион постојат повеќе од 100 активни мото-крос возачи и повеќе од 1000 потенцијални мото-крос возачи кои би се занимавале со овој спорт доколку за истиот постојат соодветни услови. Со предложениот проект целосно ќе се изгради мото-крос патека која потполно ќе ги задоволи постоечките FIM (Fédération Internationale de Motocyclisme) стандарди.

Цел на проектот: Главната цел на проектот е да се изгради првата професионална мото-крос патека во Пелагонискиот регион. Локацијата е соодветно одбрана да биде пристапна за сите домашната и меѓународната потенцијална публика на овој вид на спорт. Со спроведување на проектот целосно ќе се реализира изградбата на мото-крос патека во Пелагонија. Тоа ќе претставува зголемување на културно-туристичката понуда на регионот, ќе генерира поголеми приходи на туристичката гранка (поради зголемена конкурентност) и ќе се забрза економскиот развој на Пелагонија во целина.

Активности на проектот:

1. Тендерска постапка
2. Адаптација на терен- пристапни патишта, груба конфигурација
3. Трасирање на патеката со булдожер
4. Фина доработка на патеката, оформување на скокови, банкини на кривините
5. Инфраструктурна припрема на терен за бокс, старт, место за миене на моторите
6. Инфраструктурни објекти – трибина, канцеларија, тоалет, туш
7. Надзор

Постигнати резултати:

1. Професионална патека за мото-крос натпревари во Пелагонискиот регион е изградена и функционална.
2. Спортската и туристичката понуда на Пелагонија е подобрена.
3. Бројот на домашни и странски туристи во Пелагонискиот регион е зголемен.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

4. Подобрвање на сообраќајната поврзаност помеѓу општините Новаци, Битола и Могила

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: На територијата на микро-регионот Новаци - Битола - Могила постојат многу мал број на знаци-патокази и истите се во многу лоша состојба поради нивната дотраеност и не се функционални. Општина Новаци се наоѓа во центарот на овој микро регион и на дневна основа претставува клучната точка каде проаѓаат голем број на работници, туристи и население од микро регионот. Потребно е да се подобри поврзаноста помеѓу овие три општини преку поставување на знаци-патокази и да се подобрат условите за живот на населението кое секојдневно патуваат во некое од населените места на овие три општини, со што ќе се подобри и безбедноста на сите учесници во сообраќајот.

Цел на проектот: Основна цел на проектот е унапредување на патната сигнализација на локалните патишта кои ги поврзуваат општините Новаци, Битола и Могила. Со поставувањето на знаци-патокази, значително ќе се подобри квалитетот на животот на населението бидејќи тие ќе придонесат за меѓусебната поврзаност на голем број населени места, можноста за забрзан развој на руралниот туризам и подобрување на трговските релации на руралните населени места со урбаните.

Активности на проектот:

1. Објавување на оглас за јавна набавка за поставување на знаци патоказ
2. Набавка и поставување на 65 знаци патоказ

Постигнати резултати:

- 1.Подобрена е патната сигнализација на локалните патишта во Пелагонискиот регион.
- 2.Подобрена меѓусебна поврзаност на населените места во општините Новаци, Могила и Битола.
- 3.Подобрена поврзаност на руралните и урбаните средини во Пелагонискиот регион.
- 4.Зголемена е безбедноста на учесниците во сообраќајот во општините Новаци, Битола и Могила.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

5.Имплементација на законската регулатива за категоризација на туристичко-угостителски објекти во Пелагонискиот регион

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: Во Пелагонискиот регион мал е бројот на категоризирани објекти во руралните и урбаните средини кои нудат сместувачки услуги за домашните и

странските туристи. На целата територија на Пелагонија постојат повеќе од 100 понудувачи на угостителско-туристички услуги во приватни куќи и објекти со мал сместувачки капацитет (до 20 легла) кои според Закон за угостителска дејност мора да имаат соодветна категоризација. Поради непостоење на категоризација на туристичките објекти, изостанува и квалитетна промотивна кампања.

Цел на проектот: Главната цел на проектот е да се имплементира важечката законска регулатива во делот на туризмот и угостителството и да се достигнат постоечките стандарди за категоризација на сместувачки објекти. Проектот ќе има позитивно влијание врз забрзувањето на економскиот развој врз целиот регион затоа што со него ќе се зголеми квалитетот на постоечката туристичка понуда, таа ќе биде поконкурентна и профитите кои ќе ги генерира ќе бидат повисоки од досегашните. Проектот ќе го подобри квалитетот на живот на жителите на Пелагонискиот регион, пред се во руралните средини, затоа што со категоризацијата на активните туристички објекти ќе се зголеми економската активност во овие средини тоа ќе ги зголеми приходите на локалните самоуправи и ќе им овозможи реализација на поголем процент на инвестиции.

Активности на проектот:

1. Воведен настан - презентација на Правилник за категоризација на објекти
2. Дводневна работилница за имплементација на содржината на Правилникот за категоризација на објекти
3. Поддршка (преку субвенционирање) на три понудувачи на услуги за достигнување на постоечките стандарди и нивна категоризација
4. Промотивна кампања

Постигнати резултати:

1. Бројот на категоризирани сместувачки капацитети во Пелагонискиот регион е зголемен
2. Туристичката понуда на Пелагонија е подобрена
3. Законската регулатива во делот на туристичкото работење во Пелагонискиот регион е имплементирана
4. Категоризираниите објекти во Пелагонискиот регион се промовирани пред потенцијалните туристи
5. Комисиите за категоризација на угостителски објекти се формирани и функционални во 9 општини во Пелагонискиот регион
6. Бројот на туристи во Пелагонија е зголемен

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

6.Втора фаза: Партерно уредување на регионален природен извор во н.м Дебреште - општина Долнени

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: Регионалниот извор во н.м Дебреште, општина Долнени е единствен регионален извор со кој населението од општините: Долнени, Кривогаштани, Крушево се снабдува со питка вода за пиење како и за наводнување на земјоделските површини. Потребата од втора фаза за партнерно уредување на изворот во с. Дебреште е со големо значење бидејќи неговото уредување придонесува за поголем степен на заштита и непречено добивање на чиста и бактериолошки исправна вода за пиење за локалното население кое живее во општини: Долнени, Кривогаштани и Крушево.

Цел на проектот: Целта на проектот е реализација на 2 фаза- партнерно уредување на регионален извор во н.м Дебреште- општина Долнени, со што ќе се придонесе за исполнување на приоритетот за: подобрување на квалитетот на живеење преку подобрување на квалитетот на живеење преку подобрување на комуналната инфраструктура. Имплементацијата на проектот овозможува здрава и квалитетна вода за пиење за населението кое гравитира во овие три општини.

Активности на проектот:

1. Подготовка на тендерска документација; објавување и и збор на економски оператор
2. Партнерно уредување на извор во н.м Дебреште
3. Надзор
4. Примопредавање

Постигнати резултати:

1. Партнерно уредување на изворот во н.м. Дебреште;
2. Заштита на регионалниот извор во н.м. Дебреште;
3. Здрава и бактериолошки исправна вода за пиење како и за наводнување за жителите на општините: Долнени, Кривогаштани и Крушево;

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

7. Изработка на проект за инфраструктура - цевковод за водоснабдување на индустриска зона Петилеп- општина Могила од градски водовод на општина Битола

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: За индустриската зона Петилеп во општина Могила не постои проект за инфраструктура за цевковод за водоснабдување на индустриска зона Петилеп во општина Могила од градски водовод на општина Битола. Имплементацијата на втората фаза од проектот овозможува потенцијалните инвеститори да пристапат кон изградба на нови индустриски капацитети, а со тоа и да се поттикне севкупниот развој на Пелагонискиот регион.

Цел на проектот: Целта на проектот е изработка на Проект за инфраструктура за водоснабдување на индустриска зона Петилеп од градски водовод на општина Битола. Преку создавање на услови за водоснабдување на индустриската зона Петилеп, се овозможува директно подобрување на условите за почеток на изградба на капацитетите во индустриската зона Петилеп, а со тоа и подобрување на квалитетот на живот на населението преку отворање на нови работни места, зголемено производство на земјоделски производи, како и привлекување на нови инвестиции.

Активности на проектот:

1. Отворање тендерска постапка и избор на економски оператор
2. Геодетски ажурирана подлога
3. Услови за планирање од Агенција за просторно планирање при МЖСПП
4. Мислење за стратегиска оценка од страна на МЖСПП
5. Изработка на урбанистичка документација за цевковод за водоснабдување на индустриска зона Петилеп од градски водовод на општина Битола
6. Ревизија

Постигнати резултати:

1. Привлекување на домашни и странски инвеститори.
2. Изградба на индустриски капацитети.
3. Зголемување на бројот на ново вработени.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

8. Патокази кон потпелистерските села за унапредување и промоција на туристичките потенцијали на општините Битола и Ресен

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: Во општините Битола и Ресен, во подножјето на Баба Планина кое изобилува со голем број на туристички и културно-историски вредности не постојат инфо табли и патокази кои ги одбележуваат потенцијалните туристички

дестинации. Потпелистерските села како: Маловишта, Дихово, Ниже Поле, Брајчино, Љубојно, Долно Дупени, претставуваат ризница на традиционални вредности кои можат да се стават во функција на развој на туризмот, а со тоа директно да придонесат за зголемување на квалитетот на животот во руралните подрачја.

Цел на проектот: Целите на проектот се поврзување на културните, историските и туристичките вредности во подножјето на Баба планина, зачувување и унапредување на квалитетот на животната средина во подрачјата кои се наоѓаат во подножјето на планината, промоција на туристичките потенцијали и туристички услуги (сместување, рекреација, храна) на Баба Планина со цел зголемување на квалитетот на животниот стандард на жителите во руралните подрачја.

Активности на проектот:

1. Подготовка на тендерска документација, објавување на оглас за избор на економски оператор
2. Изработка на патокази и инфо табли во подрачјето на Баба планина
3. Поставување инфо табли и патокази во подрачјето на Баба Планина
4. Дизајн и продукција на промотивен материјал
5. Промотивна кампања на туристичките потенцијали во општините Битола и Ресен/ воспоставување на платформа за соработка помеѓу туристичките чинители во Пелагонискиот регион (надворешна организација)

Постигнати резултати:

1. Поставени 94 патокази и 6 инфо табли на шумските патеки на Баба планина, со цел промоција на потпелистерските села.
2. Промовирани одбележаните туристичко-рекреативни патеки за поврзување на руралните подрачја на Баба планина.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

9.Прва фаза: Изградба на јавен паркинг за сточен пазар во општина Кривогаштани (за потребите на: Кривогаштани, Долнени, Прилеп, Крушево, Демир Хисар)

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за регионален развој на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: На територијата на општина Кривогаштани постои сточен пазар со регионален карактер, на кој нема изграден јавен паркинг. Немањето на паркинг простор на сточниот пазар во општина Кривогаштани, го отежнува неговото функционирање наменето за моторни и товарни возила како и за придружната

земјоделска механизација (трактори, мултикултиватори), со што предизвикува помала трговија со стоки во микрорегионот на општините: Кривогаштани, Долнени, Прилеп, Демир Хисар, Крушево.

Цел на проектот: Основната цел на проектот е изградба на јавен паркинг до сточен пазар во општина Кривогаштани- 1 фаза со површина од 500м² лоцирани на стационажа до 44м. Со спроведување на активностите на проектот ќе биде комплетирана првата фаза од вкупно 3 фази за изградба на јавен паркинг на сточен пазар во општина Кривогаштани. Проектот создава услови за економски развој преку подобрување на функционирањето на јавниот паркинг за сточен пазар во Кривогаштани кој има регионално значење и кој дава значителен придонес во трговијата со стока како извор на заработка кај земјоделското население во микрорегионот.

Активности на проектот:

1. Подготовка на тендерска документација , објавување на оглас за избор на економски оператор и склучување на договор
2. Изградба на јавен паркинг- 1 фаза со површина од 500м² лоцирани на стационажа до 44м
3. Надзор
4. Примопредавање

Постигнати резултати:

1. Комплетно завршување на 1 фаза за изградба на јавен паркинг до сточен пазар со површина од 500 м² лоцирани на стационажа до 44 м.
2. Зголемување на економскиот раст во микрорегионот преку подобреното функционирање на сточниот пазар.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

**ПРОЕКТИ ПОДНЕСЕНИ ВО РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ
НА РМ ЗА 2014 ГОДИНА**

1. Зголемена енергетска ефикасност на објект СОУ Крсте Петков Мисирков во Демир Хисар преку промена на постојна надворешна столарија

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Поднесен до: Биро за рамномерен регионален развој на проектот

Опис: Основниот проблем со кој се соочува ова средно општинско училиште е дотраената и нефункционална надворешна столарија. Со дотраената надворешна столарија покрај недоволно загреаните простории во кои се школуваат учениците од неколкуте соседни општини, исто така како голем проблем се јавуваат и големите трошоци за греење кои ги прави ова средно училиште.

На територијата на општината Демир Хисар не постои друго средно училиште кое ја врши оваа образовна дејност која согласно закон е задолжителна за сите ученици.

Покрај учениците од општина Демир Хисар кои своето средно образование го продолжуваат во ова средно училиште исто така и дел од учениците од општините Кривогаштани, Могила, Долнени и Крушево своето образование го продолжуваат во ова средно училиште. Во средното училиште наставниот кадар кој го води образовниот процес исто така делумно доаѓа и од соседните општини Битола и Крушево.

Целна група на проектот се повеќе од 20.000 ученици кои учат во основните училиште во Пелагонија а кои во иднина претставуваат потенцијални ученици во средното училиште Крсте Петков Мисирков.

Потребата за еден ваков и голем реконструктивен зафат е повеќе од очигледна поради фактот што надворешната столарија на училиштето не е променета од датумот кога училиштето е изградено.

Директни корисници кои во прв момент ќе го почувствуваат бенефитот од промената на надворешната столарија ќе бидат повеќе од 320 ученици и професори кои во моментот веќе се ученици во средното општинско училиште.

Со промената на надворешната столарија, енергетската ефикасност на ова средно училиште ќе се зголеми а со тоа и трошоците кои ги прави општината за негово греење во голема мера ќе се намалат па со направените заштеди за греење понатаму ќе може се инвестира во други градежни зафати со кои ќе подобрат условите за учење и на идните генерации во ова училиште.

Цел на проектот: Целта на проектот е подобрување на условите во кои учениците го вршат образовниот процес и подобрување на енергетската ефикасност на СОУ Крсте Петков Мисирков во Демир Хисар.

Активности на проектот:

- 1.Распишување на тендерска постапка за промена на надворешна столарија согласно предмер пресметка
- 2.Промена на надворешна столарија во СОУ Крсте Петков Мисирков
- 3.Кампања за подигнување на свеста на населението во Пелагонискиот регион за потребата од зголемена енергетска ефикасност и заштита на животната средина

Очекувани резултати:

1. Учениците образовниот процес ќе го следат во подобри и посовремени услови
2. Средствата кои општината Демир Хисар секоја година ги троши за загревање на средното училиште ќе се намалат
3. Енергетската ефикасност на објектот ќе се зголеми
4. Загадувањето на животната средина во Пелагонискиот регион ќе се намали.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): одбиен

2.Изградба на паркинг на сточен пазар во Кривогаштани 2-ра фаза

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Поднесен до: Биро за рамномерен регионален развој

Опис: На територијата на општина Кривогаштани постои сточен пазар со регионален карактер, на кој нема целосно изграден јавен паркинг. Немањето на паркинг простор на сточниот пазар во општина Кривогаштани го отежнува неговото функционирање бидејќи на пазарот присутни се моторни и товарни возила како и придружна земјоделска механизација (трактори, мултикултиватори). Немањето на доволно паркинг простор за моторните возила предизвикува намалена трговија со стоки и негативни економски индикатори во микрорегионот на општините: Кривогаштани, Долнени, Демир Хисар, Прилеп и Крушево.

Целна група/корисници се околу 115.810 жителите на општините: Кривогаштани, Долнени, Прилеп, Демир Хисар и Крушево.

Сточниот пазар има големо регионално значење бидејќи претставува пазар кој дава значителен придонес во трговијата со стока како извор на заработка кај земјоделското население во споменатиот микрорегион.

Сточниот пазар дава значителен придонес во трговијата со стока како извор на заработка кај земјоделското население.

Со претходно добиените средства од страна на Бирото за регионален развој (БРР) во 2011 година изработен беше основен проект за изградба на јавен паркинг на сточен пазар во општина Кривогаштани, а со одобрените средствата од БРР во 2013 година компетирана е првата фаза од проектот.

Вкупно, проектот опфаќа 2 фази. Со имплементацијата на овој проект ќе биде завршена 2-та фаза за целосна изградба на јавен паркинг за сточен пазар во општина Кривогаштани.

Цел на проектот: Основната цел на проектот е изградба на јавен паркинг до сточен пазар во општина Кривогаштани - 2 фаза, согласно претходно финансираните техничка документација во 2011 година од БРР за изградба на Јавен паркинг (П2 и П3 во Блок 5 во општина Кривогаштани), и во 2013 година за компетирање на 1 фаза за изградба на јавен паркинг на сточен пазар.

Активности на проектот:

Распишување на тендерска постапка за изградба на јавен паркинг до сточен пазар во Општина Кривогаштани

Изградба на јавен паркинг со сточен пазара во Општина Кривогаштани

Примопредавање на јавен паркинг до сточен пазара во Општина Кривогаштани

Очекувани резултати:

1. Комплетно завршување на изградба на јавен паркинг до сточен пазар во општина

Кривогаштани.

2. Зголемување на економскиот раст во микрорегионот преку подобро функционирање на сточниот пазар

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): одобрен

3. Изведба на електрична инсталација за осветлување на сообраќајната клучка „Макази“ на регионалниот пат А-3 на делницата Битола-Ресен

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Биро за рамномерен регионален развој

Потребно време на реализација на проектот: 6 месеци

Опис: Основен проблем кој го засега населението од општините Ресен и Битола и сите кои го користат регионалниот пат А-3 претставува немањето осветлување на многу значајната сообраќајна клучка т.н. „Макази“ која се наоѓа на влезот на Ресен од страна на Битола.

Ваквата состојба предизвикува проблеми во нормалното одвивање на сообраќајот особено во ноќните часови со што се зголемува ризикот од сообраќајни несреќи поради намалената видливост.

Сообраќајната клучка е многу фреквентна бидејќи преку неа се одвива сообраќајот од Битола кон населените места кон селото Претор до грчката граница, населените места кон селото Стење до границата со Р. Албанија, како и кон Охрид.

Со ова, проектот покрај регионално, има и меѓународно значење за нормално и непречено одвивање на сообраќајот кон посочените правци.

Директен корисник на резултатите ќе биде населението од околу 120.000 жители на двете општини Битола и Ресен, жителите на Пелагонискиот регион и Република Македонија и странските туристи кои го користат патот А-3 за пристап до наведените дестинации.

Цел на проектот: Основна цел на проектот е изведба на електрична инсталација за осветлување на Клучката кај местото викано „Макази“ на влезот во Ресен од страната на Битола. Посочената клучка е многу фреквентна бидејќи преку неа се

одвива сообраќајот од Битола кон населените места кон селото Претор до грчката граница, населените места кон селото Стење до границата со Р. Албанија и према Охрид.

Активности на проектот:

Распишување на тендерска постапка за изведба на електрична инсталација на сообраќајната клучка “Макази”

Изведба на електрична инсталација за осветлување на сообраќајната клучка “Макази”

Очекувани резултати:

1. Комплетно осветлување на сообраќајната клучка “Макази”
2. Зголемена фреквентност на делницата А-З на регионалниот пат Битола-Ресен
3. Зголемена безбедност на вклучените во сообраќајот во Пелагонискиот регион

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014) одобрен

ПРОЕКТИ ПОДНЕСЕНИ ДО НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ, БИЛАТЕРАЛНИ ДОНАТОРИ И ФОНДОВИ НА ЕВРОПСКА УНИЈА

1. Подигнување на свеста на населението во руралните средини во Пелагонискиот регион за искористување на биомаса за добивање на енергија.

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Министерство за животна средина и просторно планирање на РМ

Потребно време на реализација на проектот: 4 месеци

Опис: Земјоделската дејност има директно влијание на животната средина и интензивното култивирање или одгледувањето на добитокот имаат особено негативни влијанија на биодиверзитетот и водните ресурси. Употребата на обновливите енергии е од големо значење од аспект на заштита на животната средина. Употребата на биомасата за добивање на енергија значително ги намалува трошоците на енергија на руралната популација и придонесува за одржливост на животната средина.

Цел на проектот: Целта на проектот е да се зголеми учеството на земјоделскиот сектор во заштита на животната средина преку искористување на биомасата во процесот на добивање на енергија. Да се зголеми свеста и да се подобри информираноста кај населението во руралните средини во Пелагонискиот регион, за влијанието на обновливата енергија од биомаса врз зачувување на

животната средина и за добивање на енергија заради намалување на трошоците во домаќинствата и фармите.

Активности на проектот:

1. Дизајн и печатење на промотивен едукативен материјал.
2. Спроведување на 9 обуки во 9 општини во Пелагонискиот регион (по 1 обука во секоја општина)

Постигнати резултати:

- 1.Населението во руралните средини во Пелагонискиот регион да ја зголеми свеста и знаењето за искористување на биомасата за добивање на енергија.
- 2.Населението во руралните средини во Пелагонискиот регион да е информирано за нивното учество и можен придонес за зачувување на животната средина преку искористување на отпадните материјали.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

2. Изградба на хидрантска мрежа во Пелагонискиот регион

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Јапонска Амбасада, канцеларија во РМ

Потребно време на реализација на проектот: 12 месеци

Опис: Надземните хидрантите се активна алатка за заштита и спречување на пожари и се користат како дел од системот за гаснење пожар во тешко достапни места и таму каде што има недостаток од опрема која вообичаено се користи при противпожарна заштита. Надземните хидранти овозможуваат брзо снабдување со вода и полнење директно од резервоарот на противпожарните возила. Со проектот ќе се одговори на потребата од инсталирање на надземни хидранти во недоволно развиени подрачја.

Цел на проектот: Целта на проектот е изградба на хидрантска мрежа во руралните средини и во близина на шуми во Пелагонискиот регион заради гаснење и превенција од пожари.

Активности на проектот:

- 1.Набавка на хидранти.
- 2.Инсталирање на хидрантите во Пелагонискиот регион
- 3.Ревизија

Постигнати резултати:

1. Подобрување на квалитетот на живот преку подобрување на комуналната инфраструктура.
2. Вработените имаат поголема доверба во своите способности да се справат со

итни случаи со користење на хидранти за пожар.

3. Зголемена ефикасност на 5 против пожарни единици за гаснење пожари во Пелагонискиот регион.

4. Подобрување на безбедноста на жителите на Пелагонискиот регион.

5. Подобрување на сигурноста на објектите на сопственикот.

6. Подобрување на безбедноста на деловните простории.

7. Подобрување на безбедноста на земјоделската земја и складирањето на храна во руралните области.

8. Зголемена заштита на животната средина и биолошката разновидност, особено шумите.

Статус на проектот (заклучно 28.02.2014): реализиран

3. Развивање на план за прекугранична заштита од пожар - FIRESHIELD

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Инструмент за претпристапна помош – Програма за прекугранична соработка на Република Македонија и Република Грција 2007-2013

Потребно време на реализација на проектот: 15 месеци

Опис: Граничната област во двата региони е исклучително богата со шуми, планини, пасишта, биолошката разновидност и други природни ресурси. Главните еколошки ризици се предизвикани главно од човековите активности. Бидејќи не постои национална или регионална прекугранична соработка за заштита од пожар, противпожарни бригади дејствуваат само кога огнот се наоѓа во националната територија од нивната држава. Не постои заеднички план за заштита на животната средина, вклучувајќи заштита од пожар на прекуграничната област.

Цел на проектот: Целта на проектот е да се придонесе во прекуграничната соработка во делот на заштита на животната средина преку развивање на заеднички прекуграничен план за противпожарна заштита и зајакнување на капацитетите на регионалните противпожарни одделенија.

Активности на проектот:

1. Менаџмент и координација на активностите.

2. Информирање на јавноста преку медиуми и кампања за подигнување на свеста.

3. Анализа и работилници за изработка на прекуграничниот заштитен план.

4. Активности за зајакнување на капацитетите за противпожарна заштита.

5. Размена на искуства

Постигнати резултати:

1. Противпожарните служби поефикасно ја работат својата работа.
2. Остварена прекугранична соработка фокусирана на изнаоѓање заеднички решенија за заедничките проблеми.
3. Зајакнати капацитети на противпожарните единици во двата региони.
4. Восопоставен волонтерски моторен тим, обезбедување сателитски снимки и размена на искуства.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): реализиран

4.Програма за децентрализирана соработка помеѓу Регионот Долна Нормандија и Република Македонија

Учесници во Програмата: Центар за нови иницијативи во уметноста и културата “Локомотива” од Скопје, CRECET - *Centre Régional de Culture Ethnologique et Technique de Basse-Normandie* (Регионален центар за култура, етнологија и техника на Долна Нормандија), Центар за развој на Пелагонискиот плански регион.

Партнер во реализација на проектните активности од Македонија: Министерство за Локална Самоуправа.

Програмата е финансиски поддржана од: Регионот Долна Нормандија, Француското Министерство за надворешни работи и Асоцијацијата на агенции за локална демократија од Франција

Краток опис на Програмата: Главните цели на проектниот циклус 2010-2013 од оваа Програма се:

- Аплицирање на тригодишна проектна програма која ќе резултира со креирање на:
- Стратегија за регионален културен развој на Пелагонискиот регион во Македонија како и развој на професионалните капацитети на локалните културни актери кои ќе придонесат во понатамошен одржлив културен развој и континуирана соработка помеѓу локалните општини и регион од Македонија со регионот Долна Нормандија.
- Градење на професионални капацитети во институциите за култура во Долна Нормандија и на локалните актери кои ќе придонесат да се зголеми степенот на нивна интернационална соработка во доменот на културата.

Активности на Програмата за 2013 година:

1. Донесување на Стратегија за развој на културата во Пелагонискиот регион.
2. Промоција на Стратегија за развој на културата во Пелагонискиот регион.
3. Јакнење на капацитетите на секторот култура во Пелагонискиот регион

4.Студиско патување на претставници на секторот култура од Пелагонија во регионот Долна Нормандија

Статус на Програмата (заклучно со 28.02.2014): во фаза на реализација

5. Иновативни едукативни програми за зајакнување на природните ресурси во прекуграничниот регион Пелагонија/Лерин – Зоо Иноватива

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Инструмент за претпристапна помош – Програма за прекугранична соработка на Република Македонија и Република Грција 2007-2013

Потребно време на реализација на проектот: 18 месеци

Главна цел на проектот: Да придонесе во подобрување на природните ресурси во прекуграничниот регион Пелагонија/Лерин преку креирање и менаџмент на иновативни производи и услуги со цел подигање на општата свест во прекуграничниот регион, за важноста во учеството на заштитата и унапредувањето на животните ресурси.

Специфични цели на проектот:

1. Воведување на иновативни образовни програми за подобрување на еколошките ресурси во прекуграничниот регион;
2. Градење на капацитетите на релевантните чинители во однос на заштитата на биолошката разновидност;
3. Да се подобри инфраструктурата во Зоолошката со цел да се поддржат институционалните капацитети за подобрување на животната средина;
4. Кампања за подигнување на свеста во прекуграничниот регион, преку развој на дигитални - медиа пакети.

Партнери на проектот:

1. Центар за развој на Пелагонискиот плански регион – Битола (главен партнер на проектот),
2. Агенција за развој “АНФЛО” – Лерин,
3. Општина Битола,
4. Општина Лерин,
5. Зоолошката градина – Битола.

Очекувани резултати од проектот:

1. Зајакнување на природните ресурси во прекуграничниот регион.
2. Имплементирање на едукативни програми.
3. Воспоставување и активно функционирање на волонтерски систем во Зоо – Битола,

4. Таргетирање на поширока целна група (приближно 20.000) и информирање за важноста на ресурсите на животната средина преку иновативни едукативни програми.
5. Градење на институционални капацитети за заштита на животната средина и заштитата на биодиверзитетот.
6. Изградба на модерна инфраструктура во Зоолошката градина според EAZA стандарди,
7. Зголемување на свеста за заштита на природните ресурси во прекуграничниот регион преку широка, иновативна, дигитална, медиумска кампања.

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на имплементација

6. Воведување и спроведување на ЕУ ЛЕАДЕР пристапот во Пелагонискиот регион

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Карана Корпорација – Проект за експанзија на мали бизнис

Потребно време на реализација на проектот: 12 месеци

Опис: ЕУ ЛЕАДЕР пристапот е посебен метод на Европска Унија кој се користи за забрзување на руралниот развој овозможувајќи му на населението да изнајдат нови начини на соработка и да ги подобрат условите за живот. Иницијативата ЛЕАДЕР претставува иновативен пристап во рамките на политиката за рурален развој на ЕУ преку кој се стимулира полноправност и заедништво на сите чинители во процесите на градење на политики, донесување на одлуки и спроведување на активности поврзани со руралниот развој.

Цел на проектот: Целта на проектот е преку иницијативи, акции и модели за соработка помеѓу јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор, поттикнување на економскиот раст и создавање на нови работни места да се подобрат условите на живот во руралните средини на Пелагонискиот регион.

Активности на проектот:

1. Конференција за отварање на проектот
2. Дизајн и печатење на промотивни материјали
3. Организирање на 3 инфо денови во Пелагонискиот регион
4. Организирање на 3 работилници во Пелагонискиот регион
5. Организирање на 12 тренинзи во Пелагонискиот регион
6. Организирање на 3 состаноци за формирање на ЛАГ-ови во Пелагонискиот регион
7. Регистрирање во Централен регистар на РМ на 3-те Локални Акциони Групи формирани во Пелагонискиот регион

Очекувани резултати:

1. Подобрена информираност во Пелагонискиот регион за ЕУ ЛЕАДЕР пристапот
2. Мобилизирање на лидерите од приватниот, јавниот и граѓанскиот сектор, кои се спремни да посветат време и енергија на процесот
3. Зголемени капацитетите на локалните заинтересирани страни за подготвување и имплементација на проекти
4. Подготвени анализи и студии за проценка на локалните потреби и капацитети
5. Зајакнати капацитети за управување со Локални Акциони Групи
6. Воспоставени и регистрирани Локални Акциони групи

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на имплементација

7. Локалните Акциони Групи во Пелагонија ја оформуваат својата иднина

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Карана Корпорација – Проект за експанзија на мали бизниси

Потребно време на реализација на проектот: 12 месеци

Опис: Во наредниот период, регистрираните Локални Акциони Групи ќе продолжат со активностите преку подготовка на стратегии за локален рурален развој, почитувајќи го пристапот “од долу-нагоре”. Овие документи ќе претставуваат основа за сите идни активности и проекти на ЛАГ-овите. Со цел квалитетно подготвување на проектни апликации, членовите на ЛАГ-овите ќе поминат низ обука за проектен менаџмент, со што ќе се зголеми нивното познавање во делот на подготовка, аплицирање и имплементација на проекти. Во делот на вмрежување, ќе биде организирано студиско патување во една од соседните земји за размена на искуства со Локални Акциони Групи и создавање можности за идна соработка, за подобра одржливост на трите ЛАГ-ови во Пелагонискиот регион. Во рамките на оваа проектна година, со поддршка на донаторот се планирани 3 пилот проекти, во насока на поддршка на МСЦ во регионот, што ќе претставува добар пример за важноста на ЛЕАДЕР иницијативата и можностите кои ги нуди. По завршувањето на активностите, ќе биде организиран финален настан на кој ќе бидат претставени постигнатите резултати од спроведувањето на проектот, како и идните планирани активности.

Цел на проектот: Успешна имплементација на ЕУ ЛЕАДЕР пристапот во Пелагонискиот регион преку подготвување и имплементирање на стратегии за локален рурален развој и поттикнување на соработка со исти или слични организации и институции во земјата и странство.

Активности на проектот:

1. Административна поддршка за работењето на три ЛАГ-ови во Пелагонискиот регион
2. Градење на капацитетите на менаџментот на ЛАГ-овите.

3. Организирање на 3 работилници за подготовка на 3 стратегии за локален рурален развој.
4. Организирање на три дневна обука за подготовка и имплементирање на проекти според ЦПМ (циклус на проектен менаџмент).
5. Подготовка и поддршка на 3 предлог-проекти
6. Учество на ЛАГ-овите на настан за вмрежување во Југо-источна Европа

Очекувани резултати:

1. Подготвени се стратегии за рурален развој на ЛАГ-овите во Пелагонија
2. Зајакнати капацитети за управување на ЛАГ-овите во Пелагонија
3. Зајакнати капацитети на локалните засегнати страни за подготовка и имплементација на проекти согласно ЦПМ
4. Три проекти се подготвени согласно методологијата ЦПМ
5. Подобрена вмреженост на ЛАГ-овите во регионот

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на имплементација

8. Воспоставување на прекуграничен вредоносен ланец

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагонискиот плански регион

Поднесен до: ИПА Програма за прекугранична соработка помеѓу Република Македонија и Република Грција

Цел на проектот: Подобрување на развојот во прекуграничниот регион преку искористување на потенцијалите за економска соработка

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

9. Заеднички активности за иновативна и квалификувана прекугранична бизнис зона

Носител на апликацијата: Интернационална бизнис асоцијација на Грција

Поднесен до: ИПА Програма за прекугранична соработка помеѓу Република Македонија и Република Грција

Цел на проектот: Зајакнување на човечките ресурси на прекуграничниот регион со посебен акцент на младите студенти и вработени и поддршка на бизнис активностите за забрзување на економскиот раст на регионот

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

10. Велосипедизам, пешачење и рибарење

Носител на апликацијата: Регион Западна Македонија (Република Грција)

Поднесен до: ИПА Програма за прекугранична соработка помеѓу Република Македонија и Република Грција

Цел на проектот: Подигнување на свеста кај пошироката популација во прекуграничниот регион за можностите на алтернативните форми на туризам и

промоција на нови форми на туризам како алатки за забрзување на севкупниот развој на прекуграничниот регион

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

11. Прекуграничен караван за храна и музика

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: ИПА Програма за прекугранична соработка помеѓу Република Македонија и Република Грција

Цел на проектот: Подобрување на развојот на културата во прекуграничниот регион преку интензивирање на соработката помеѓу културните чинители на оваа територија

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

12. Културниот туризам во улога на економски развој и социјална кохезија на одредена територија

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски плански регион

Поднесен до: Министерство за култура на РМ

Цел на проектот: Забрзан развој на Пелагонискиот регион преку искористување и ставање во функција на неговите културни потенцијали

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

13. Изработка на пред-физибилити Студија за искористување на биомасата во Пелагонискиот регион

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски регион

Поднесен до: Министерство за животна средина на РМ

Цел на проектот: Создавање на предуслови за организирано и планско искористување на биомасата како енергетски ресурс во Пелагонискиот регион

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

14. Промоција на специфични вештини за изработка на сувенири, ракотворби и производи од областа на руралниот туризам во Пелагонискиот регион

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски регион

Поднесен до: Министерство за економија на РМ

Цел на проектот: Подобрување на туристичката понуда на Пелагонискиот регион преку подоследна реализација на Националната Стратегијата за рурален туризам на РМ

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

15. Активна младина-активен развој

Носител на апликацијата: Центар за развој на Пелагониски регион

Поднесен до: Амбасада на Кралството Норвешка

Цел на проектот: Економски развој на Пелагонија преку вклучување на маргинализираните групи на пазарот на работна сила

Статус на проектот (заклучно со 28.02.2014): во фаза на евалуација

**ПРОШИРУВАЊЕ НА СОРАБОТКАТА СО ПРОЕКТОТ ЗА ЕКСПАНЗИЈА НА МАЛИ
БИЗНИСИ ИМПЛЕМЕНТИРАН ОД КАРАНА КОРПОРАЦИЈА ФИНАНСИСКИ
ПОДДРЖАН ОД УСАИД МАКЕДОНИЈА**

ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ПЕЛАГОНИЈА

На крајот на 2013 година, ЦРППР и Проектот за експанзија на мали бизниси ја проширија својата соработка од полето на руралниот развој и на полето на развој на туризмот. Согласно договорените чекори и планираната динамика, проектните партнери во текот на 2014 година ќе ги фокусираат своите напори кон подобрување на туристичката понуда на Пелагонија преку креирање, поддршка и промоција на алтернативните форми на туризам за чиј развој регионот има постоечки потенцијал.

Конкретно, за реализација во текот на 2014 година договорени се следните активности:

1. Мапирање на сите планирани културни, спортски или слични видови на манифестации во Пелагонискиот регион кои имаат потенцијал да привлечат странски туристи преку продолжување на нивното времетраење или збогатување на содржина
2. Финансиска поддршка на најпотенцијалните културни, спортски или слични видови на манифестации во Пелагонискиот регион кои имаат потенцијал да привлечат странски туристи
3. Организација на работилница за претставниците на бизнис секторот кој е активен во Пелагонискиот регион, а кој нуди туристичко-угостителски услуги или производи со нагласен авантуристички карактер. Предавачи на работилницата ќе бидат експерти од Трговска Асоцијација за авантуристички патувања.
4. Организација на тура за запознавање со Македонските туристички потенцијали на тур-оператори од цел свет, членови на Трговска Асоцијација за авантуристички патувања.
5. Иницирање на процес на организација на Самит на Трговска Асоцијација за авантуристички патувања во Република Македонија во текот на 2015 година.

ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ НА ЗАНАЕТЧИВТО ВО ПЕЛАГОНИЈА

ЦРППР заедно со Карана Корпорација и УСАИД Македонија кон крајот на 2013 година договорија заедничка соработка и на полето на поддршката на развојот на занаетчиството во Пелагонија, како економска гранка со недоволно искористени потенцијали.

Низ процес на анализа и мапирање на сите постоечки и активни занаетчии во Пелагонија, ќе се креира детален и точен преглед за состојбата во овој сектор, како битен предуслов за дефинирање на конкретни чекори во насока на негова поддршка и развој.

По завршувањето на аналитичкиот процес, партнерите во иницијативата ќе воспостават комуникација со дел од компаниите во Пелагонија, кои имаат потреба или веќе воспоставена пракса да купуваат корпоративни промотивни производи, најчесто од странски пазари, и истите да ги користат како подароци за потенцијалните или постоечките клиенти.

Напорите на партнерите на иницијативата ќе бидат во насока на супституција на увозот на корпоративни промотивни производи од страна на компаниите во Пелагонија со купување на занаетчиски производи за иста намена произведени на локално/регионално ниво.

Крајната цел на иницијативата ќе биде да ги поврзе занаетчиите од Пелагонија со компаниите од овој регион и да воспостави трајна соработка помеѓу нив која ќе го поддржи и забрза економскиот раст на регионот.

УЧЕСТВО ВО ГРАНТОВА ШЕМА БАЗИРАНА НА РЕЗУЛТАТИ

Почнувајќи од јуни 2013 година, Центарот за развој на Пелагонискиот регион започна процес за учество во Грантова шема базирана на резултати која беше отворена во рамките на Програмата за регионален развој на Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ РЕД).

Грантовата шема е финансиски инструмент наменет за поддршка на Центрите за развој на регионите во РМ при подготовката на техничка документација за инфраструктурни проекти со регионален карактер за кои однапред се знаат потенцијалните извори на финансирање.

Следејќи ги правилата и условите на грантовата шема, ЦРППР започна со низа чекори чија цел беше преку партиципативност и транспарентност најпрво да се идентифукуваат проектни идеи а потоа исите да се приоретизираат и развијат до ниво на проектна апликација.

За таа цел, најпрво беа одржани состаноци за идентифукување на потенцијални предлози со претставници на јавниот сектор, невладиниот сектор и експерти од најразлични области. По завршувањето на првичната идентификација, беа собрани повеќе од 100 проектни идеи со регионален карактер од најразлични области: економски развој, патна инфраструктура, заштита на животната средина и култура.

Понатаму, за потребите на процесот, во соработка со Советот за развој на Пелагонискиот регион беше формирана работна група која идентификуваните идеи првично ги оцени согласно содржината и насоките на грантовата шема, со што беше извршена првична пред-селекција на проектите со кои ЦРППР би аплицирал во овој финансиски инструмент.

Работната група разви предлог-критериуми за оценување на 15-те квалификувани проектни идеи кои беа во согласност со барањата на донаторот но и со регионалните развојни приоритети на Пелагонија. Предложените критериуми му беа доставени на Советот за развој на Пелагонискиот регион кој на својата трета Седница едногласно ги прифати и ги користеше како алатка за евалуација.

По завршената евалуација, во присуство на еден регионален координатор на ГИЗ РЕД, Советот одлучи да се развијат проектни апликации за следните проекти:

1. Изработка на техничка документација за изградба на обиколница околу градот Крушево
2. Изработка на техничка документација за изградба на пат од Рапеш до Старавина
3. Изработка на техничка документација за изградба на индустриска зона Славеј
4. Изработка на техничка документација за изградба на пристаниште во туристичка населба Претор
5. Изработка на техничка документација за изградба на пречистителна станица во Демир Хисар
6. Изработка на техничка документација за изградба на пат Стровија – Богомила

Во првиот квартал на 2014 година, ЦРППР потпиша со ГИЗ РЕД договор за реализација на овие проекти, а до крајот на третиот квартал на оваа година, се очекува да заврши нивната реализација.

* * *

Програмата за развој на Пелагонискиот регион е доследно комуницирана и дисеминирана до сите заинтересирани страни и истата е поставена на веб страната на ЦРППР.

Д-р Владимир Талески

**Претседател на Совет за развој на
Пелагониски плански регион**